

Integrale cultuureducatie

Welk onderwijs, wiens schop?

Dr. Henk Oosterling

Erasmus Universiteit Rotterdam

Rotterdam Vakmanstad

ArtEZ Hogeschool voor de kunsten

Het onderwijs op de schop?

'Het salaris doet er wel degelijk toe.'

(Maar helpt het echt?)

**ROTTERDAM
VAKMANSTAD
SKILLCITY**

2006-2017

www.vakmanstad.nl

ECO-SOCIALE CIRKEL

Doendenken

Bewegen

Eten

Filosofielessen
Vredeslessen
Technieklessen

verzorgen

Koken

Verbouwen

Sportlijn

1-5 aikido
6-8 judo

Gezondlijn

1-8 eten
1-3 smaaklessen
4-8 kooklessen
4-8 EHBO
7,8 voorlichting

Groenlijn

1-8 tuinlessen
- NME
- tuinieren

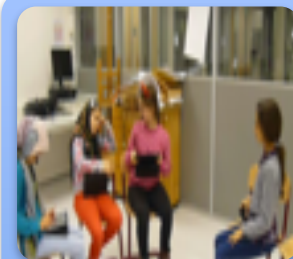
Denklijn

1-5 filosofie
6-8 ecosofie
- Filosofie
- Vredeslessen
- ecolessen

Technieklijn

1-8 techniek

Cultuurlijn

1-8
mediawijsheid

Integrale doorwerking

Transitie participatiesamenleving

van een passieve consument naar een actieve producent

Fysieke Integriteit

Actief Burgerschap

Duurzaam vakmanschap

School

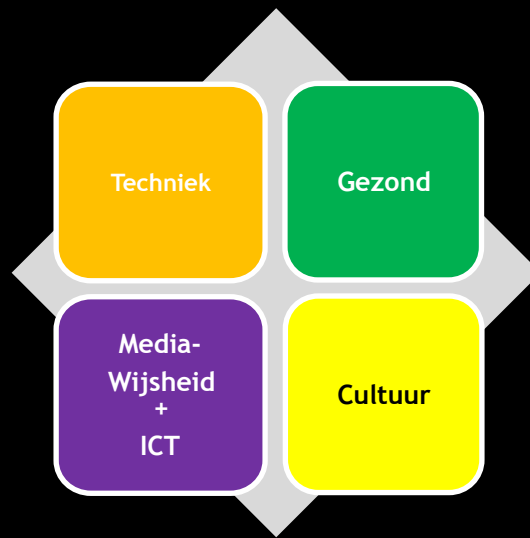
Buurt

Markt

Leerlijnen basisschool

Werkplaatsen mbo

Modules in mbo

BC 19:26:14

The medium is the message!

Marshall McLuhan 1964

THE MEDIUM IS THE MESSAGE

AN INVENTORY OF EFFECTS

Raad voor Cultuur
Mediawijsheid: de ontwikkeling van nieuw burgerschap
(2005)

- “Weinig blijft onberoerd door het effect van media; media worden steeds meer context, inhoud en bemiddelaars van informatie, kennis en ervaring.
- “Van elementen in een omgeving zijn media de omgeving zelf geworden.”

Mediasmart of mediawijs?

Raad voor Cultuur
Mediawijsheid: de ontwikkeling van nieuw burgerschap
(2005)

- “Mediawijsheid is het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld”.

Onderwijsvernieuwing?

curriculum.nu

[Actueel](#)

[Meedoen](#)

[Waarom Curriculum.nu?](#)

[Vraag en antwoord](#)

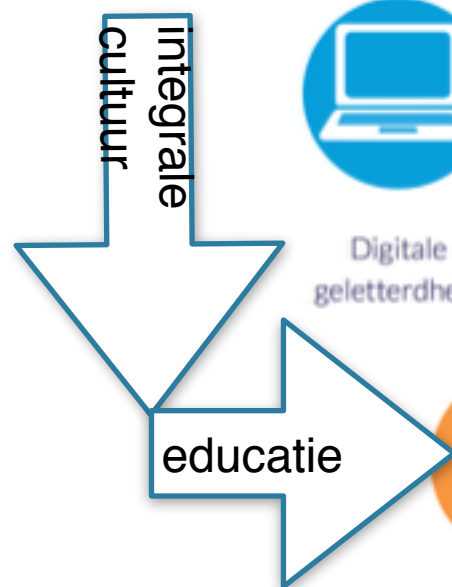
[Contact](#)

**WIE WIL VANDAAG
WERKEN AAN HET
ONDERWIJS VAN MORGEN?**

LERAREN, SCHOOLLEIDERS, SCHOLEN... DOE MEE!

Voor de volgende 9 vakgebieden starten begin 2018 ontwikkelteams:

Digitale
geletterdheid

Engels /
moderne
vreemde talen

Nederlands

Rekenen &
Wiskunde

Burgerschap

Bewegen &
Sport

Kunst & Cultuur

Mens & Natuur

Mens &
Maatschappij

September 2017 Start werving & selectie

Centrale rol voor leraren en schoolleiders

In september start de werving van leraren, schoolleiders en scholen via een open procedure. Zij krijgen de unieke kans om de bouwstenen voor een vernieuwd curriculum uit te werken. In 9 teams werken zij aan de vakgebieden Burgerschap, Digitale geletterdheid, Engels / moderne vreemde talen, Nederlands, Rekenen/Wiskunde, Bewegen & Sport, Kunst & Cultuur, Mens & Natuur (incl. Techniek) en Mens & Maatschappij. Wil je ook een bijdrage leveren? Meld je aan via www.curriculum.nl.

Medio oktober 2017
deadline aanmelden

Medio september 2017
aanmeldformulier online

Medio november 2017
Selectiegesprekken

Medio december 2017

Ontwikkelteams en ontwikkelscholen

Medio december is de selectie afgerond en zijn de teams en scholen bekend. Elk ontwikkelteam bestaat ten minste uit:

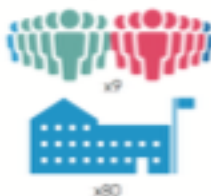
- 6 leraren uit het VO
- 6 leraren uit het PO
- 1 schoolleider uit het VO
- 1 schoolleider uit het PO

De ontwikkelteams worden gekoppeld aan ontwikkelscholen die voor toetsing en inbreng vanuit de praktijk zorgen. Totaal worden er zo'n 80 scholen geselecteerd. Zowel de teams als de scholen ontvangen een vergoeding voor hun inzet.

Eind februari 2018
Start ontwikkelproces

Vier ontwikkelsessies

De teams krijgen de opdracht om in sessies van drie dagen te werken aan bouwstenen. Een bouwsteen bevat de kern van wat elke leerling moet kennen en kunnen per vakgebied. Tussen de sessies door vragen zij de ontwikkelscholen en anderen om input en feedback op de opbrengsten. De teams gebruiken deze feedback om hun bouwstenen aan te scherpen en vervolgens opnieuw voor te leggen.

Begin maart 2018
1e ontwikkelsessie

Eind mei 2018
2e ontwikkelsessie

Begin oktober 2018
3e ontwikkelsessie

Medio december 2018
4e ontwikkelsessie

2021
Nieuw formeel curriculum

Maart - December 2018
Bijdragen tussen sessies door

Wie dragen er verder bij?

Tussen de sessies door kan iedereen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de bouwstenen. Zo kunnen andere scholen, leraren, leerlingen, ouders, opleidingen, voorschoolse educatie, vervolgonderwijs, wetenschappers, vakverenigingen, bedrijfsleven enzovoorts input en feedback geven. Een adviesgroep van (internationale) wetenschappers en leraren met ervaring met curriculumontwikkeling staat de ontwikkelteams bij.

Begin 2019
Rapport opleveren

Wat gebeurt er met de resultaten?

De ontwikkelde bouwstenen worden aan de Tweede Kamer aangeboden. Nadat de Tweede Kamer hierover heeft besloten, worden de bouwstenen vervolgens gebruikt om geactualiseerde kerndoelen en eindtermen te ontwerpen.

In welke samenleving leven we NU en HIER?

- Participatiesamenleving: cultureel burgerschap
 - Risicosamenleving
 - Informatiesamenleving
 - Mediasamenleving
 - Netwerksamenleving

3. Participatie samenleving

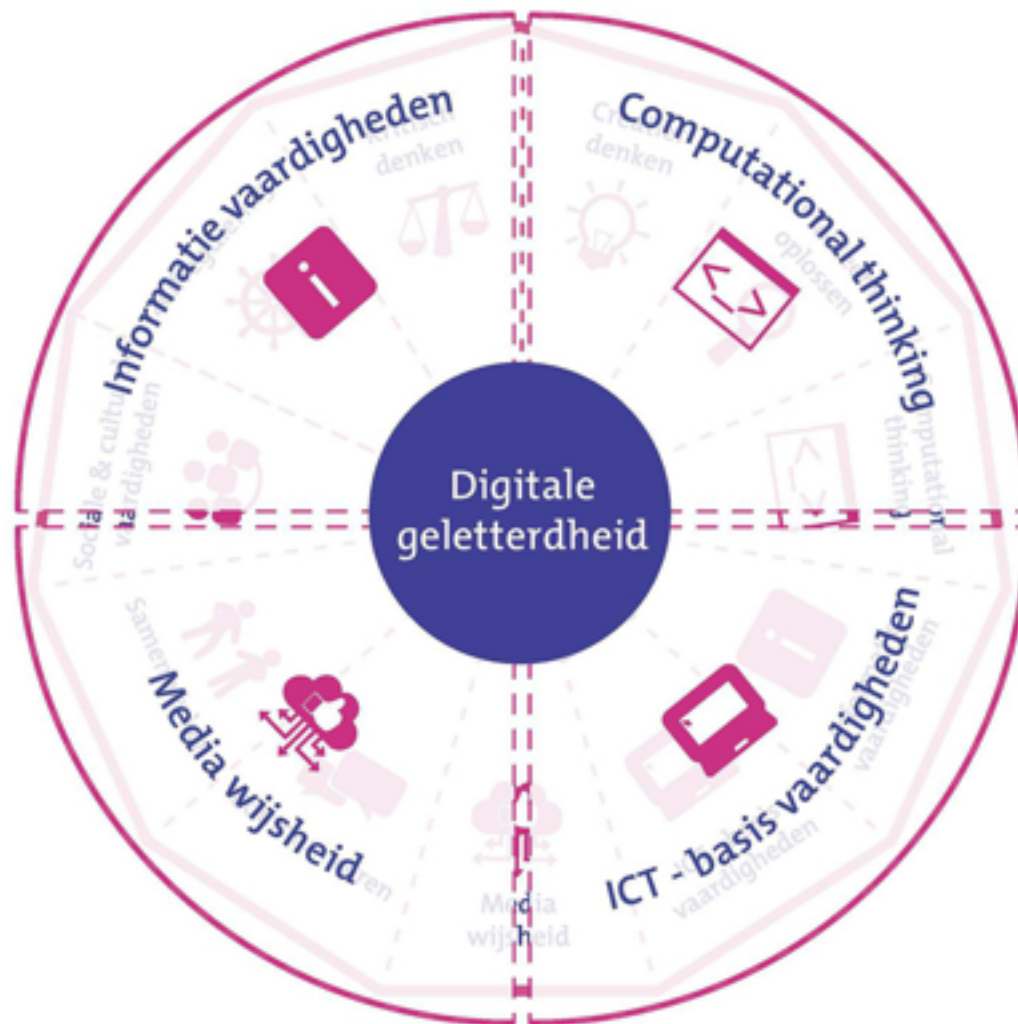
delen - educatie

deelnemen - participatie

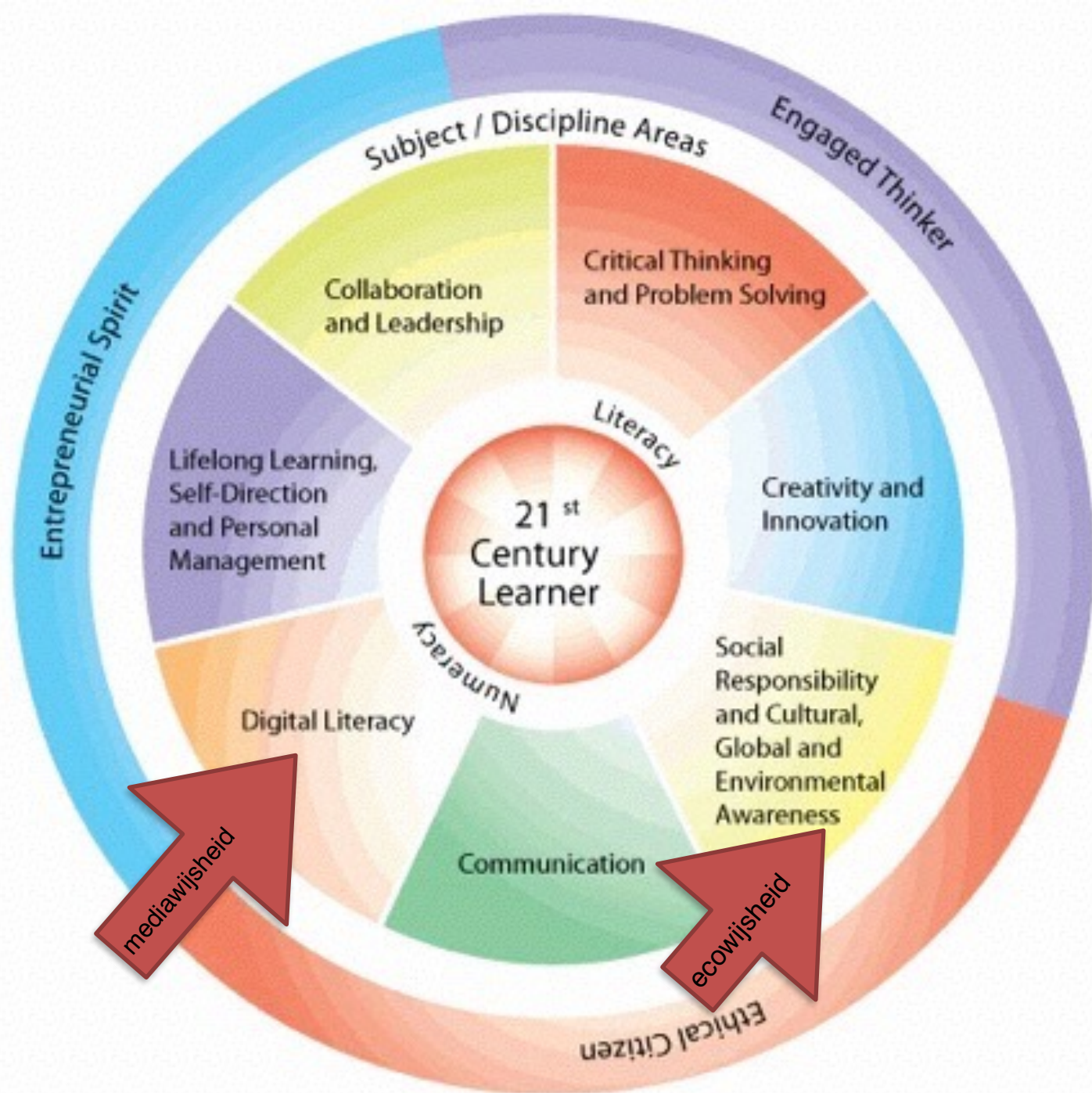
mededelen - communicatie

We moeten ons leven ontwerpen

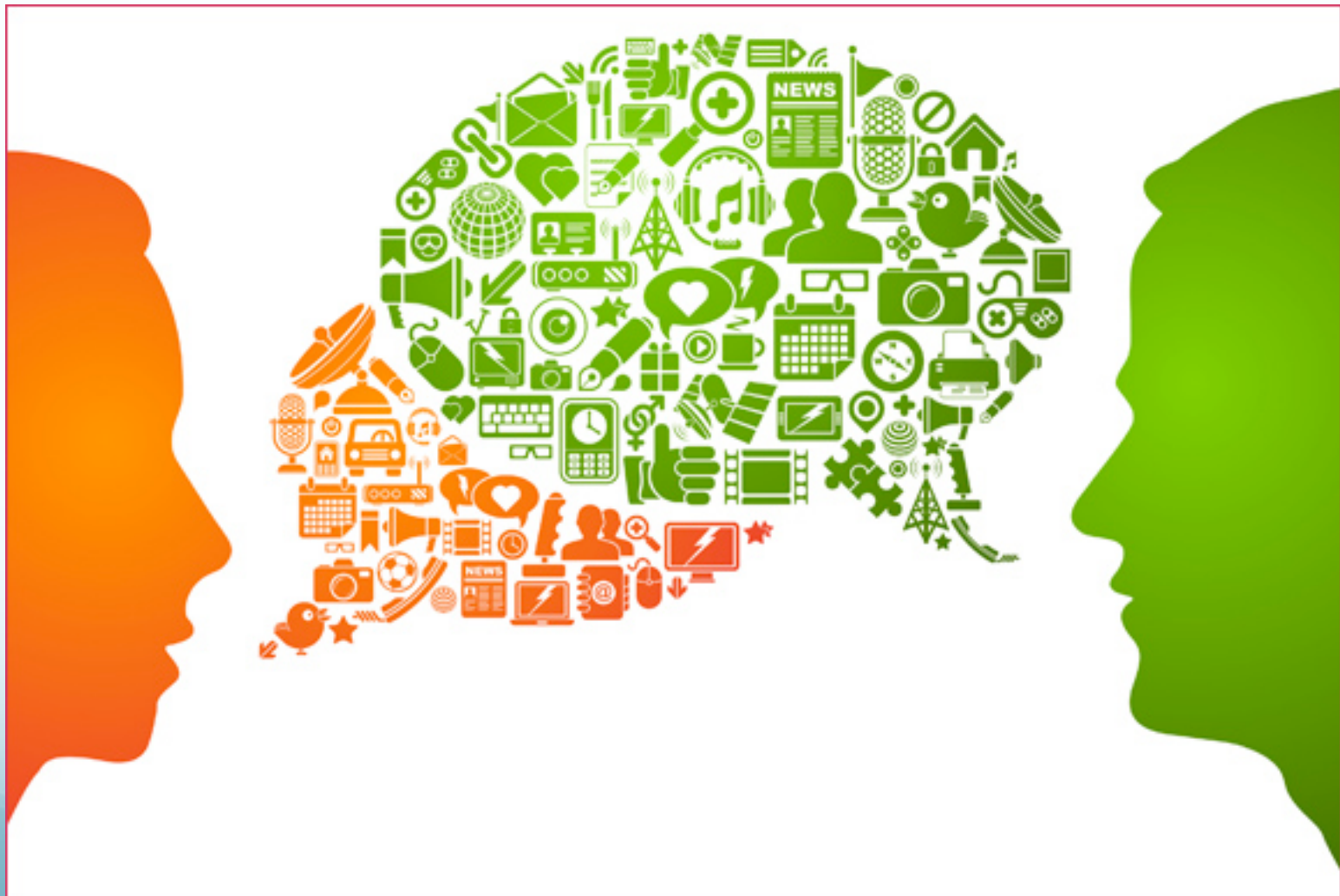

Anders denken vergt anders
kijken

Andere tijd, andere ruimte

Beeldcultuur

video ergo sum

1940

Dali – verdwijnende borstbeeld van Voltaire

Gehneel

.

gemeenschap

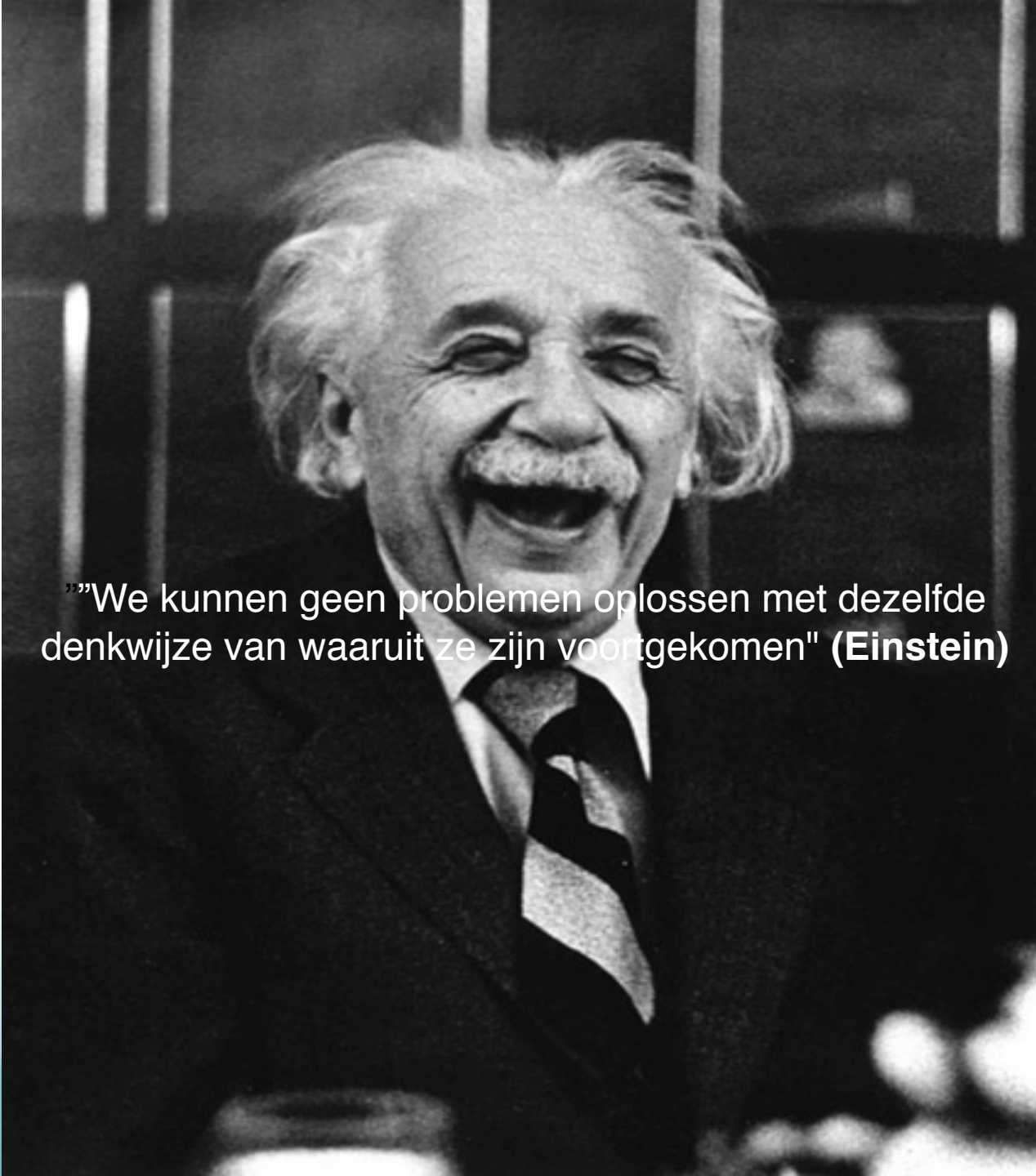
Hedendaagse cultuureducatie

Wat is kunst?

- Jaren negentig: einde van de kunst
- Kunst wordt
 - experimenteel onderzoek (data)
 - Virtualiteit: nieuwe openbare ruimte
- Wat is educatie?
 - Permanente educatie
 - Leven lang leren

Wat is cultuur?

- Hoe homogeen is cultuur?
 - Subcultuur
 - Beeldcultuur
 - Straatcultuur
 - Bedrijfscultuur
 - Urban culture
- Vele culturen: multicultureel
- Kunst integraal aanwezig door doorslaand succes
 - Dagelijks leven volledig geësthetiseerd: Dasein = design
 - Levensstijl: dagelijks leven is volledig geësthetiseerd

A black and white photograph of Albert Einstein, showing him from the chest up. He is wearing a dark suit, a white shirt, and a striped tie. He has his characteristic wild, white hair and a mustache. He is laughing heartily, with his mouth wide open and his eyes squinted. The background is dark and out of focus, with some vertical lines visible. The image is framed by a light blue gradient border on the left and right sides.

”””We kunnen geen problemen oplossen met dezelfde denkwijze van waaruit ze zijn voortgekomen" (**Einstein**)

Paradigma wisseling

Discours omslag

Anders kijken, anders denken,
anders doen

Wereldbeeld

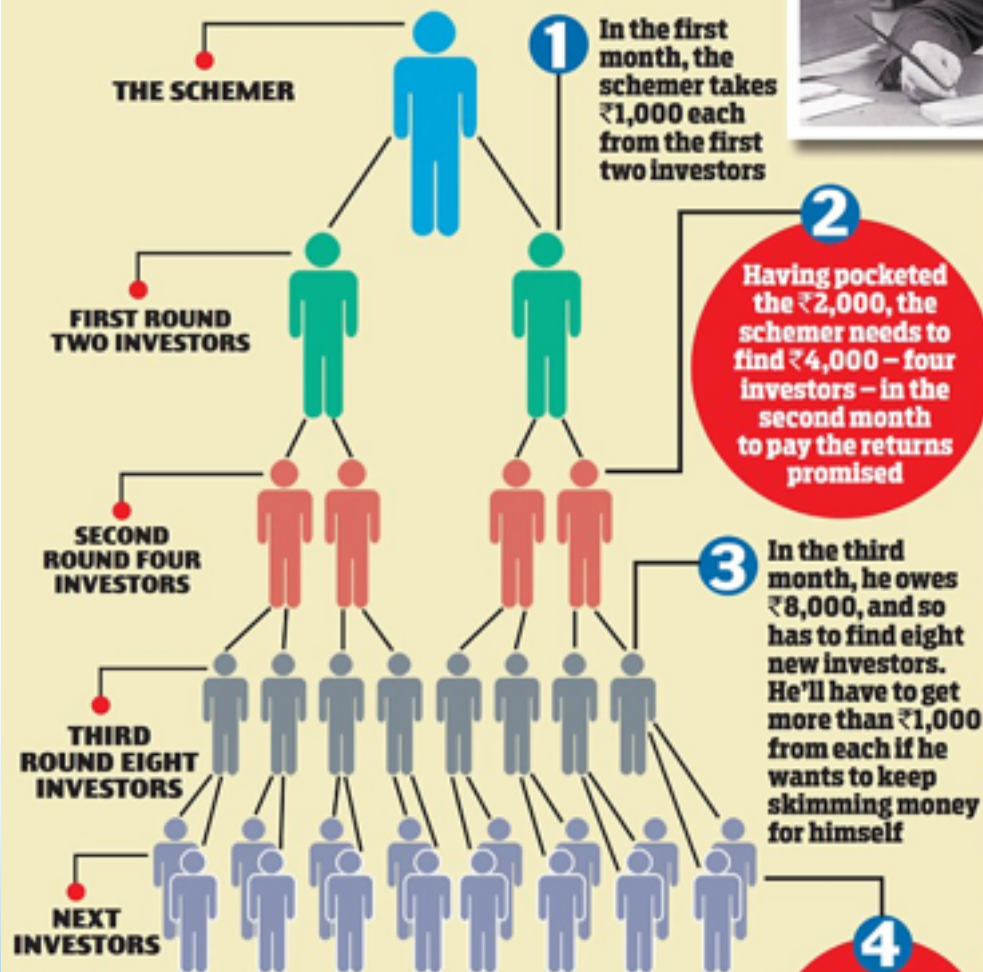

Wat zijn onze paradigmatische
denk-beelden?

THE PONZI PYRAMID

Ponzi schemes, as they grow, require an unsustainably large pool of investors to uphold the scam. In this simplified example, the schemer starts by taking ₹1,000 from investors, promising to double it within a month. But instead of investing their money, he pays them with funds garnered from other investors roped in as the scheme progresses

DECODING THE PONZI MUDDLE

A PONZI scheme is a fraudulent investment operation that promises high rates at little risk to investors. The scheme generates returns for older investors from their own money or money paid by subsequent investors, rather than any actual profit earned. The perpetuation of the returns that a Ponzi scheme advertises and pays requires an ever-increasing flow of money from investors to keep the scheme going. The system is destined to collapse because the earnings, if any, are less than the payments to investors.

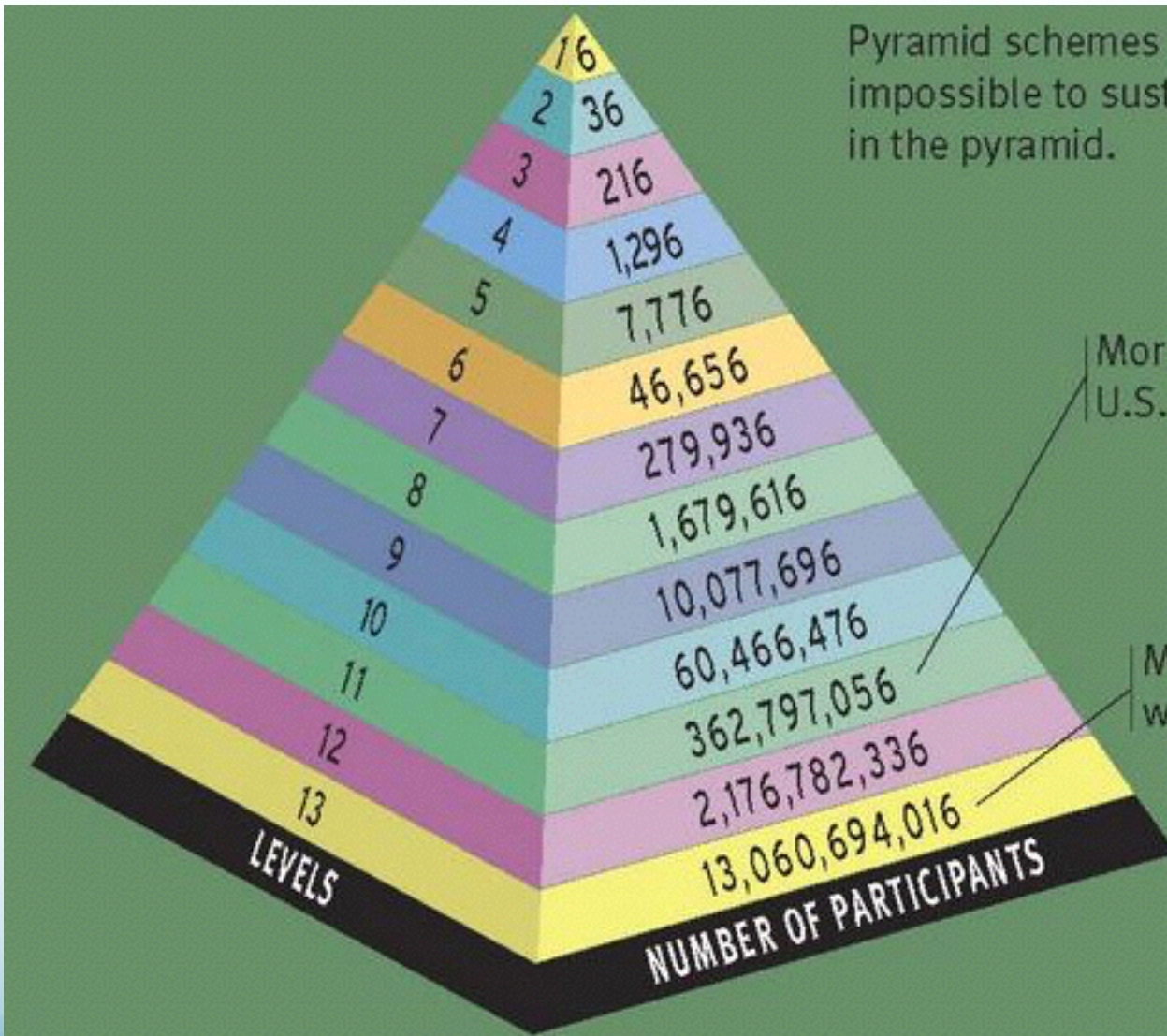
HOW TO SPOT ONE?

The Ponzi scheme, named after Charles Ponzi, who became notorious for using the technique in the US in 1920, usually entices new investors by offering returns other investments cannot guarantee, in the form of short-term returns either abnormally high or unusually consistent.

THE ULTIMATE UNRAVELLING OF A PONZI SCHEME

- As more investors become involved, the likelihood of the scheme coming to the attention of authorities increases
- The promoter will vanish, taking all the remaining investment money
- The scheme will collapse under its own weight as investment slows and the promoter starts having problems paying out the promised returns
- External market forces, such as sharp decline in the economy will cause many investors to withdraw part or all of their funds not due to loss of confidence in the investment, but simply due to underlying market fundamentals

Pyramid schemes can become impossible to sustain, as shown in the pyramid.

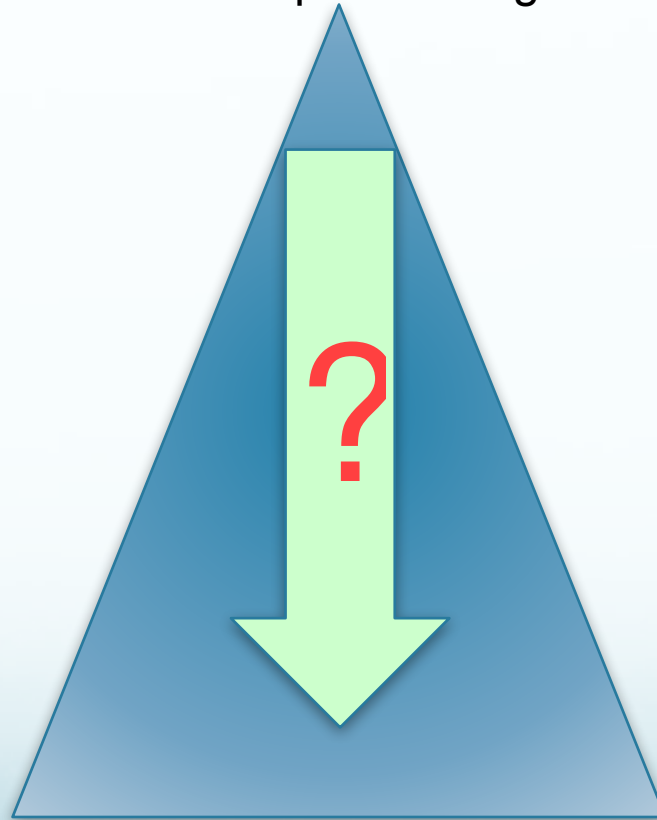
More than the U.S. population.

More than the world population.

Mentaal design

Paradigmatisch beeld in onze perceptie

Top down: high culture (museaal)

Bottom up: low culture (amateurkunst)

Piramidale hiërarchie

Religieus denken

Premodern: verticaal
horizontaal

Renaissance

Utopisch denken

Modern:

Denk-beeld: piramide

geld

macht

Behoeftenhiërarchie van Maslow

Bloom's Taxonomy

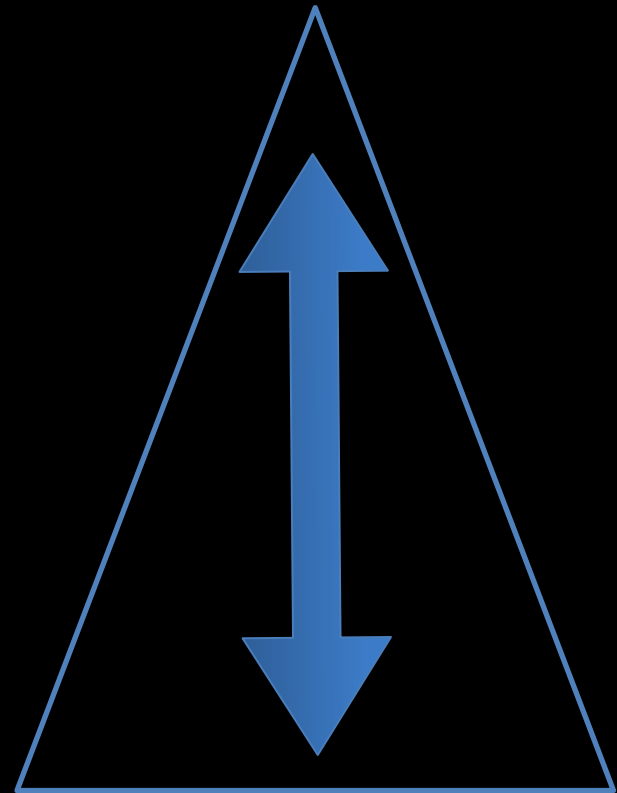
Ingang van het Louvre

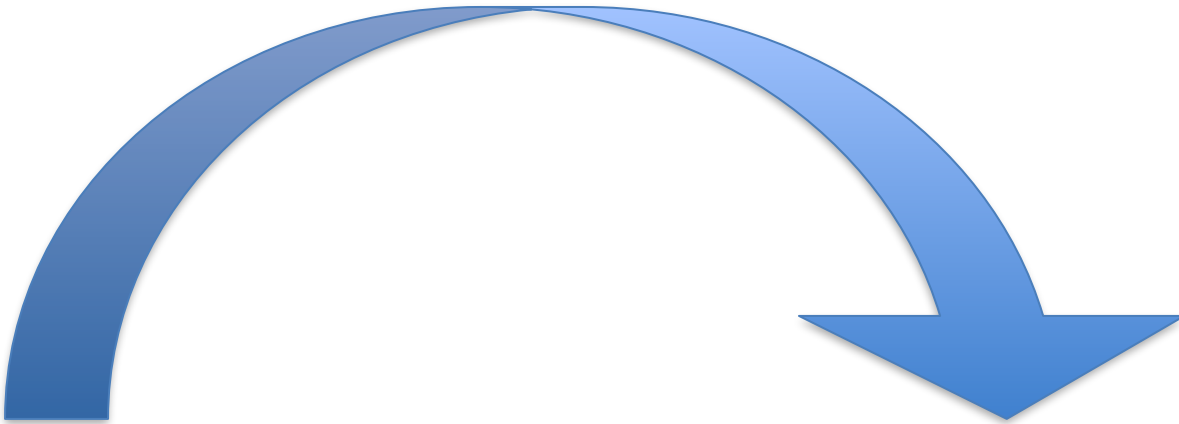
Piramidaal denken

top down

bottom up

Horizontale religie: utopische toekomst

Religieus denken

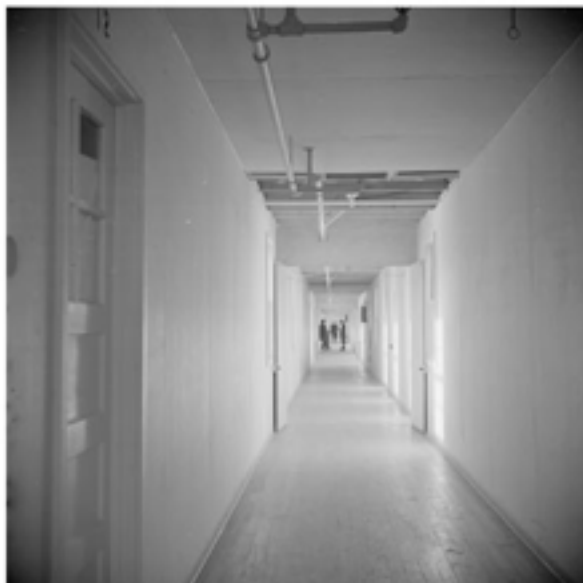

Middeleeuwen: verticaal

Utopisch denken

Renaissance: horizontaal

Wat ligt er achter de horizon?

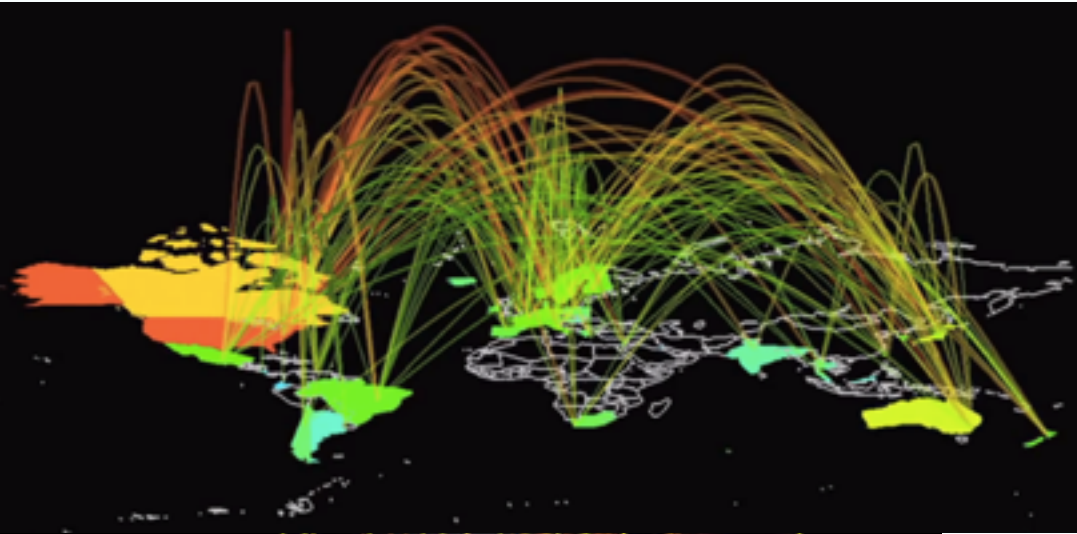
Einde van de utopie

Wat ontbreekt hier nog?

Circulaire feed back loops

Stip op de horizon?

Integraliteit

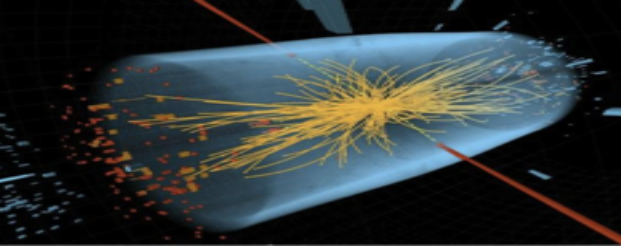
Alles is met alles verbonden

Iedere feedbackloop eindigt bij jezelf

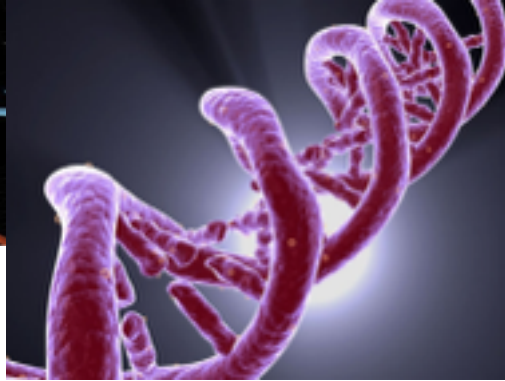
Geen externalisering meer mogelijk
Je bent deel van een keten in een netwerk
Ieder wezen (*esse*) is relationeel (*inter*)
ingebed

[illegible]

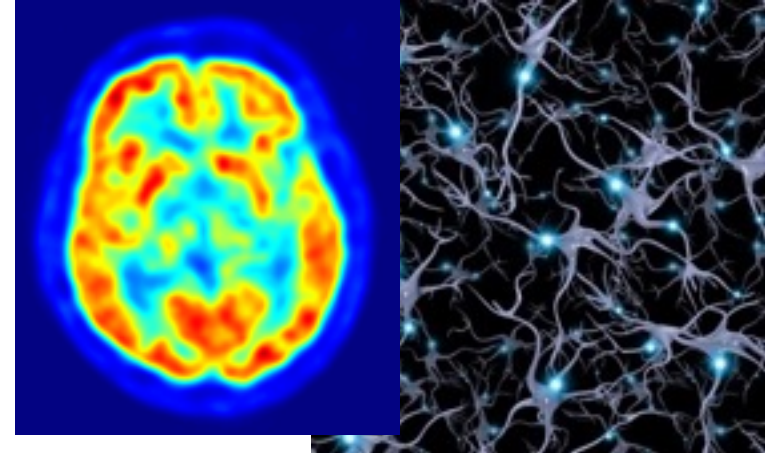
Wat is het fundament van de wereld: interfaciaal

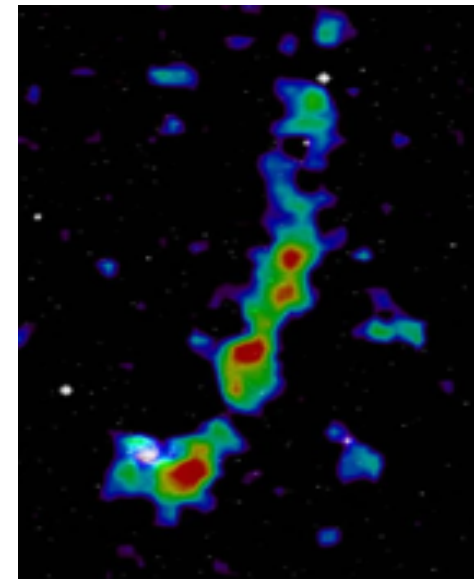
Higgs deeltje

DNA

brein

Melkweg

Virtualiteit

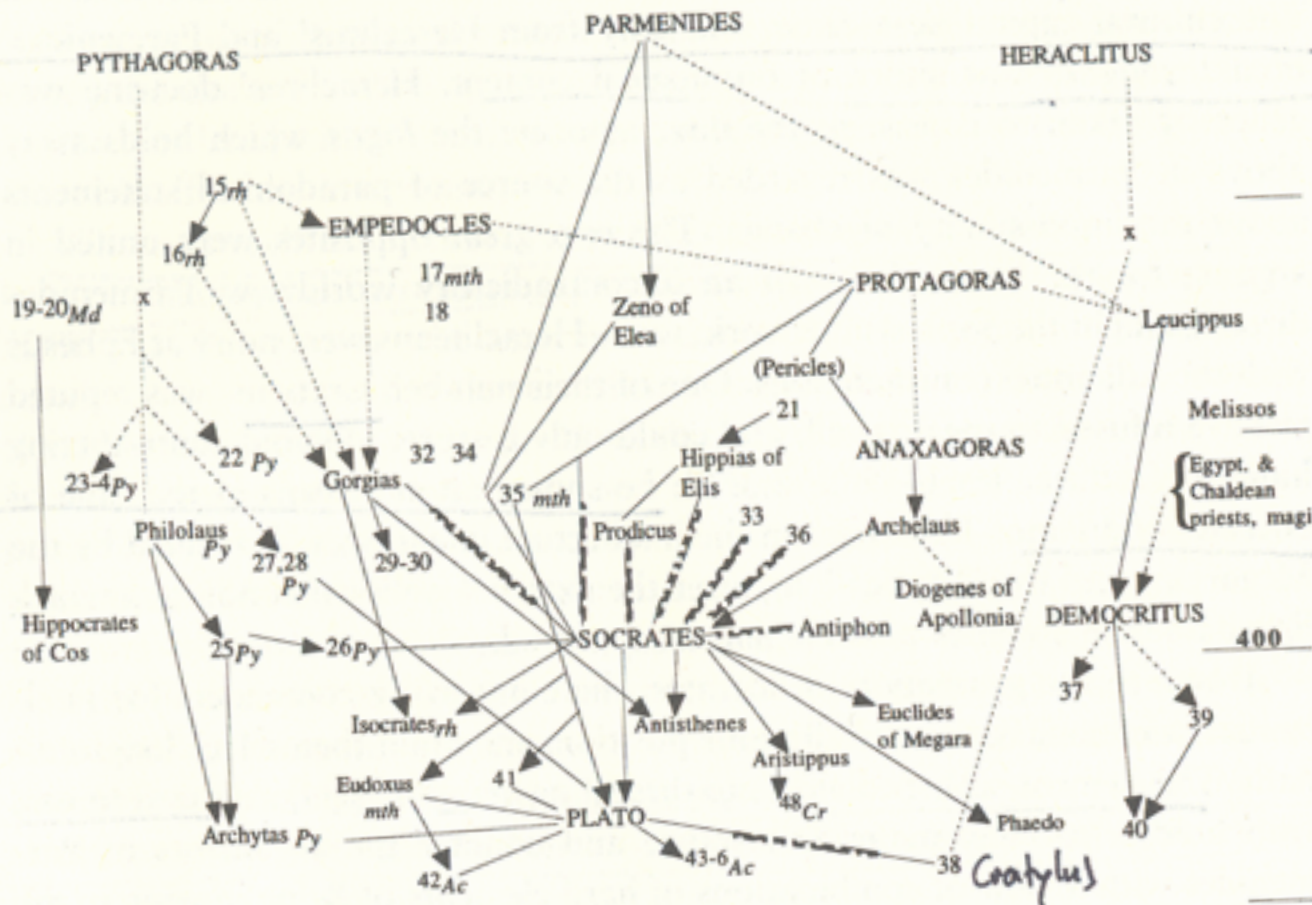
Alles is mediaal reflectief

WIFI ?

Media society = network society

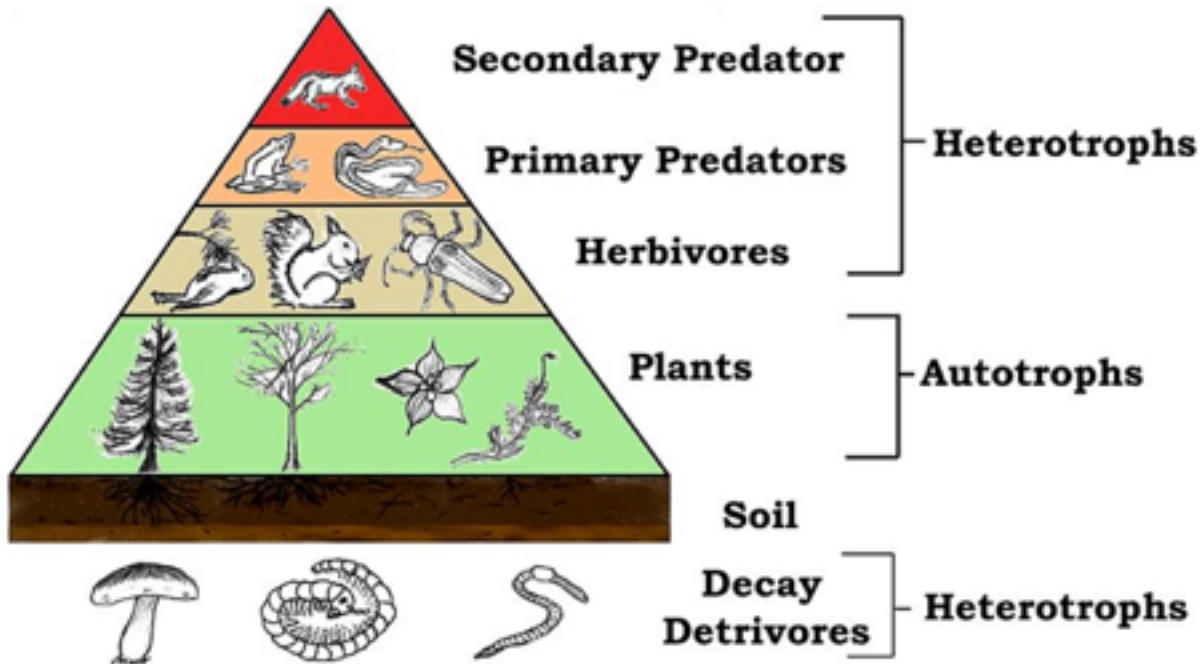

————— = acquaintance tie —————> = master-pupil tie
 = probable tie - - - - - = conflictual tie
 ALL CAPS = major philosopher Lowercase = secondary philosopher
 number = minor philosopher, listed in key (see Appendix 3)
 (name or number in parentheses) = non-philosopher
 Py = Pythagorean rh = rhetorician Ac = Academic Cr = Cyrenaic mth = mathematician

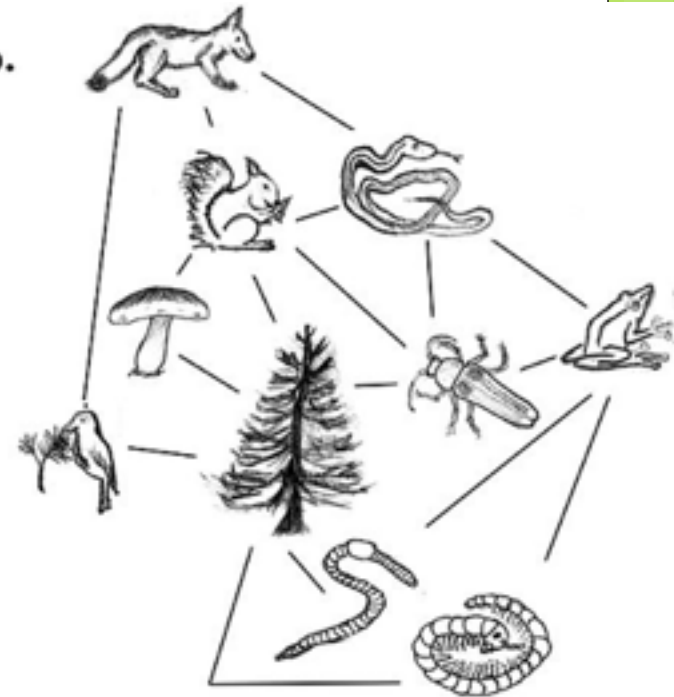
FIGURE 3.2. CENTRALIZATION OF THE GREEK NETWORK IN ATHENS, 465-365 B.C.E.

a.

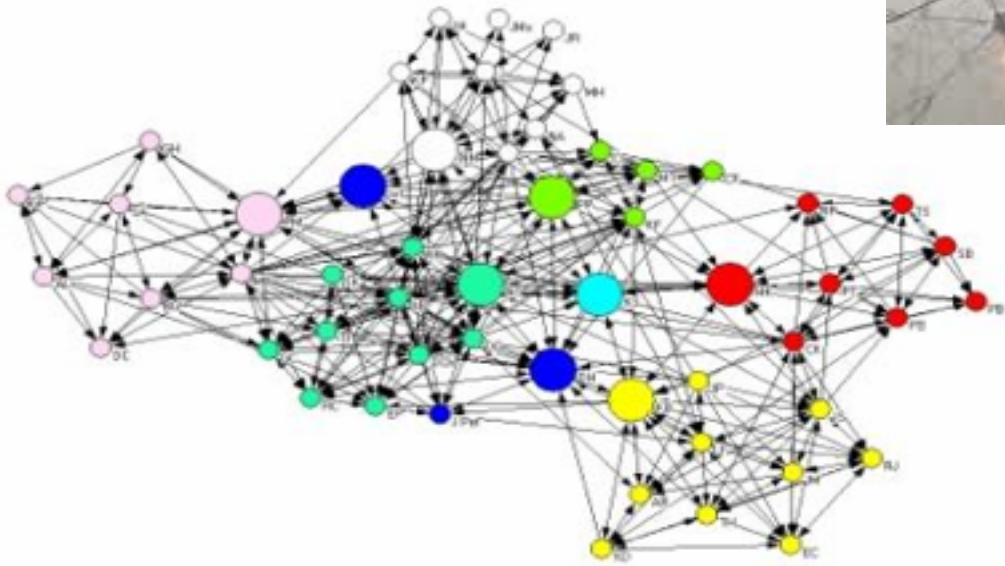
Piramide

b.

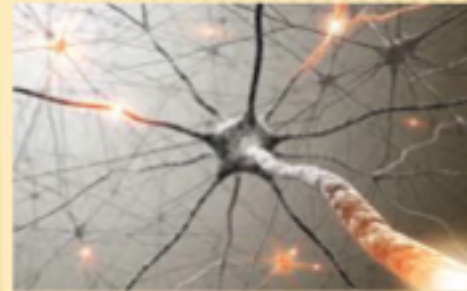
Networks

Mediasamenleving = netwerksamenleving

Van piramide naar netwerken

Paradigma shift: from pyramid to networks

tree

rhizome

Mensbeeld

De huidige mens is *radicaal middelmatig*: geworteld (*radix*) in de wereld via zijn *middelen* of media die de *maat* van zijn dagelijkse bezigheden bepalen

EGO

ECO

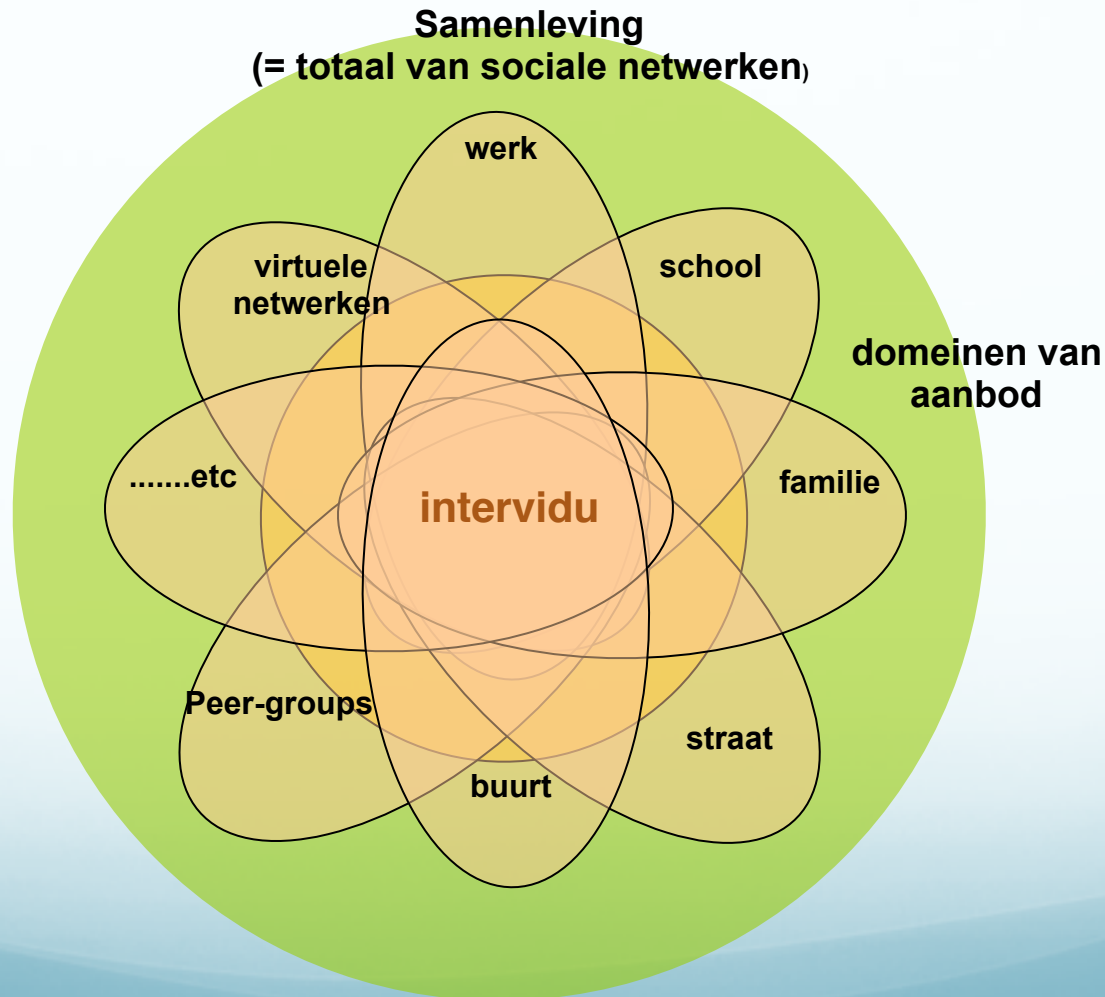
Een knoop heeft geen kern

De mens is door feedback een
knooppunt in netwerken

Het burger in de netwerksamenleving: van individu naar intervidu

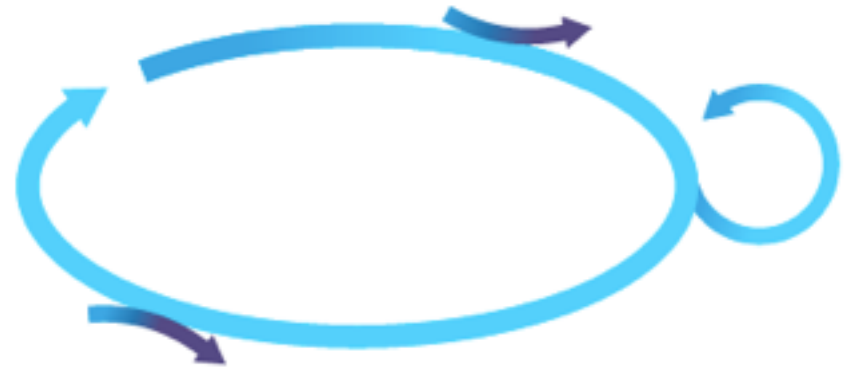
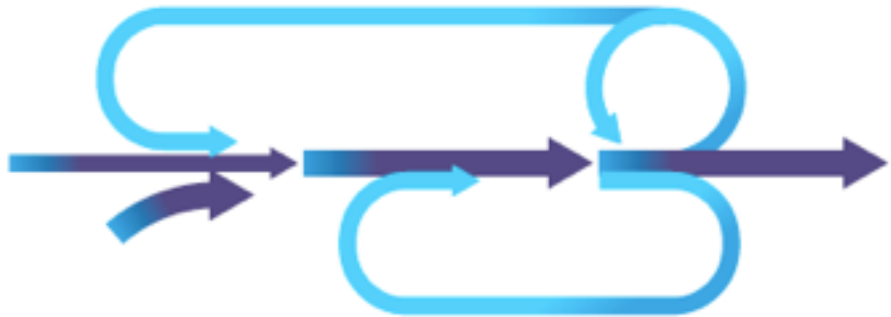

Inter-

Belangrijker dan wat er *in* mensen zit, is wat er *tussen* mensen gebeurt

esse

Van lineair naar circulair: feedback loops

what makes the world go round?

**PATHWAYS
TO A
CIRCULAR
ECONOMY**

Cultuur:

tussen = medium = relaties

netwerksamenleving

- Niet piramidaal maar noedaal en moebiaal
- Niet bottom-up of top-down, maar transversaal
- Iedereen is overal een centrum

mediasamenleving

- Digitale knooppunten
- Screenagers
- Interfaciaal
- Virtualiteit: nieuwe ruimte
- Intercultureel
- Creativiteit zit *tussen* mensen

1. Integrale cultuur educatie inbedding in onderwijskolom

Naast Onderzoek en ontwerpen (O&O)

nu ook:

Cultuur en creativiteit (C&C)

**ROTTERDAM
VAKMANSTAD
SKILLCITY**

2006-2017

Cultuur educatie: skillen

(Education for the 21st Century UNESCO)

Wat is gezondheid?

**World Health
Organization**

“het vermogen je aan te passen en jezelf te managen ten aanzien van fysieke, sociale en emotionele uitdagingen” (2012)

Fysiek

- Gezond eten en bewegen
- In de omgang met materialen

Sociaal

- Zorgen voor anderen
- Samenwerken

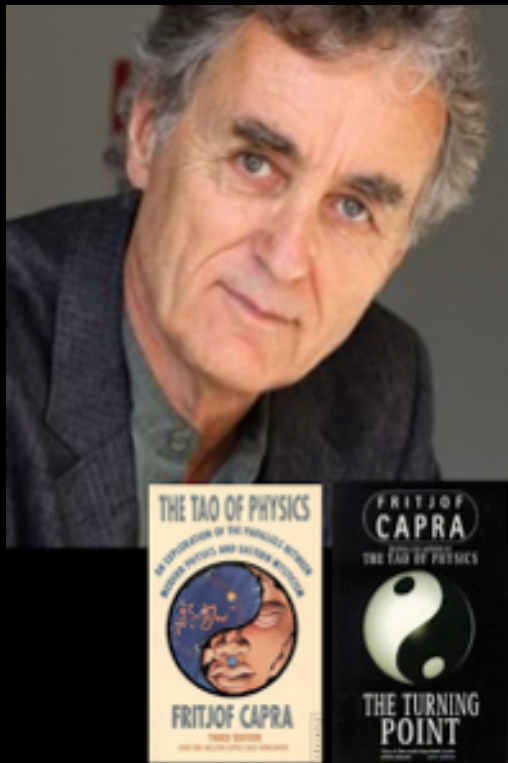
Mentaal

- Een leven lang leren
- zelf)reflectie/kritisch denken

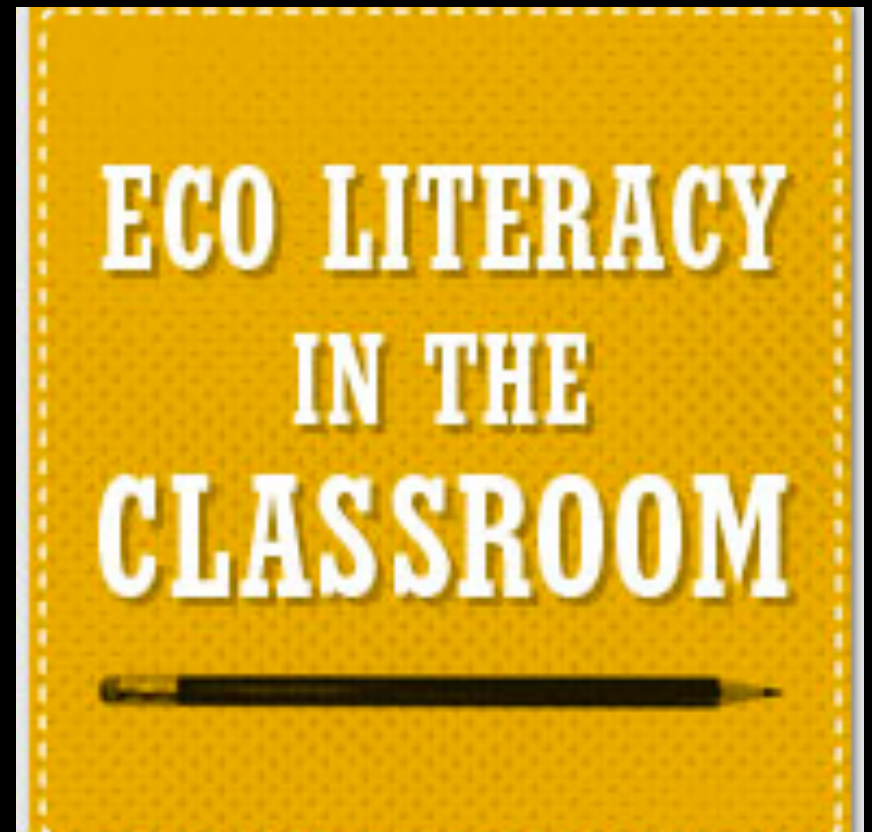

ECO WIJSHEID

Fritjof Capra 1975

Fritjof Capra

The mental issue: ecoliteracy

“The goal of ecological literacy is built on the recognition that the disorder of ecosystems reflects a prior disorder of mind, making it a central concern to those institutions that purport to improve minds.

In other words, the ecological crisis is in every way a crisis of education.... All education is environmental education... by what is included or excluded we teach the young that they are part of or apart from the natural world.” (David W. Orr)

Marshall McLuhan, 1964

THE MEDIUM IS THE MESSAGE!

ECO-SOCIALE CIRKEL

Doendenken

Bewegen

Eten

Filosofielessen
Vredeslessen
Technieklessen

verzorgen

Koken

Verbouwen

Sportlijn

1-5 aikido
6-8 judo

Gezondlijn

1-8 eten
1-3 smaaklessen
4-8 kooklessen
4-8 EHBO
7,8 voorlichting

Groenlijn

1-8 tuinlessen
- NME
- tuinieren

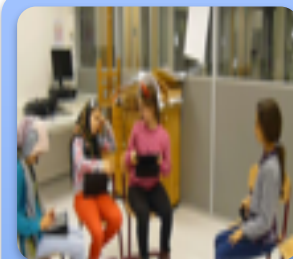
Denklijn

1-5 filosofie
6-8 ecosofie
- Filosofie
- Vredeslessen
- ecolessen

Technieklijn

1-8 techniek

Cultuurlijn

1-8
mediawijsheid

Integrale doorwerking

Fysieke Integriteit

Actief Burgerschap

Duurzaam vakmanschap

School

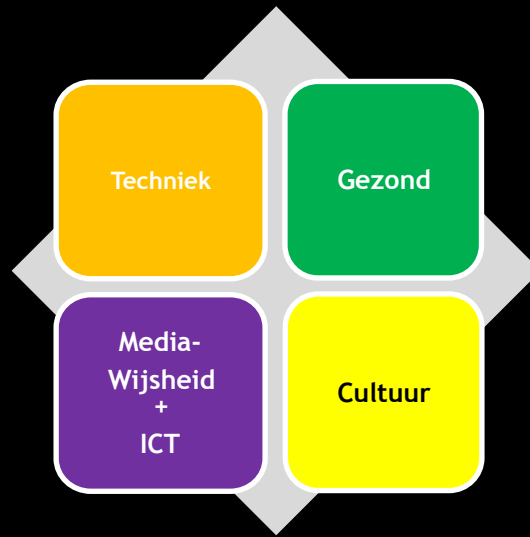
Buurt

Markt

Leerlijnen basisschool

Werkplaatsen mbo

Modules in mbo

**FYSIEKE
INTEGRITEIT**

Basisonderwijs

Ouderparticipatie

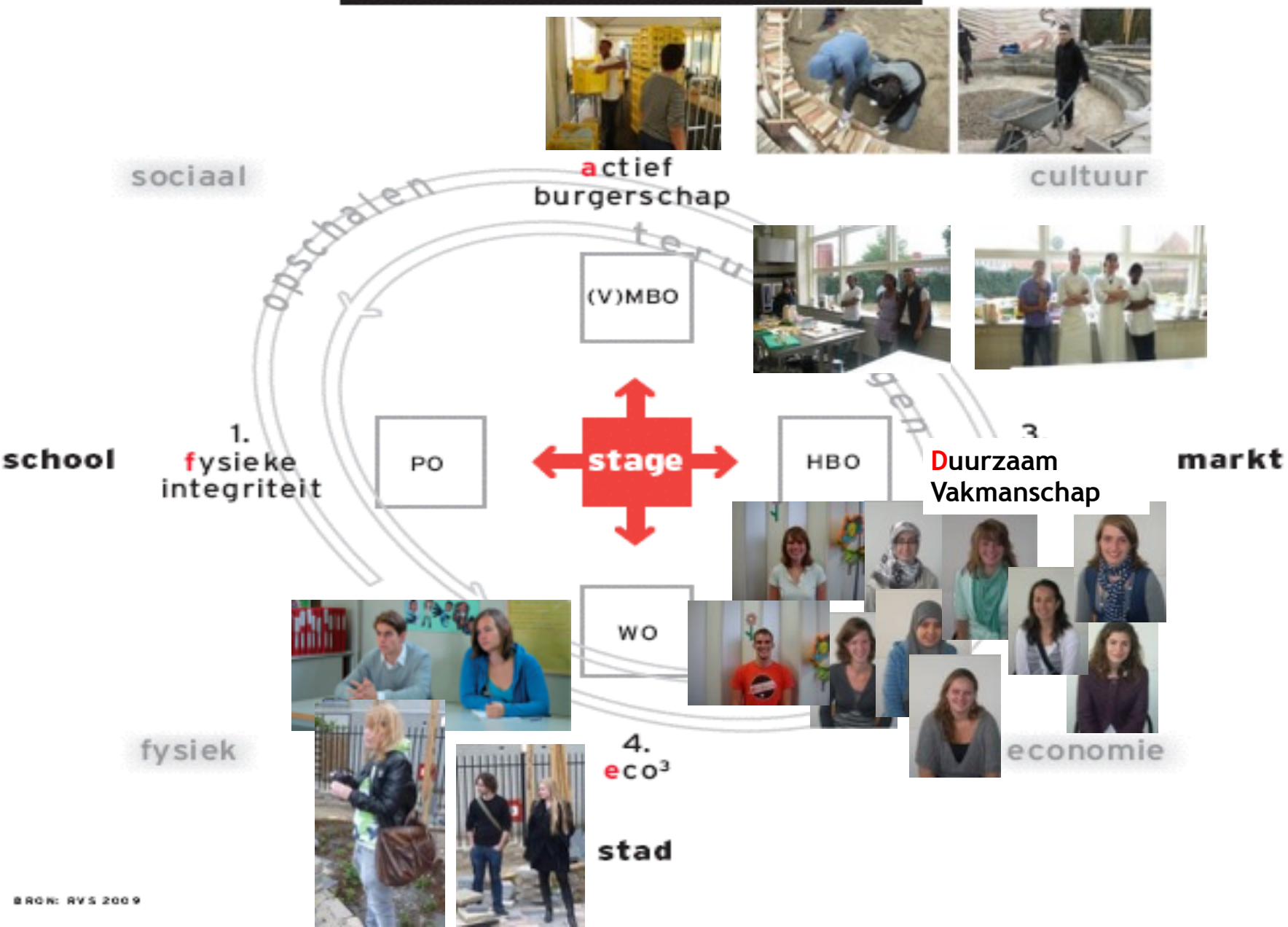

Stagiairs MBO/HBO/Universiteit

opschalen & terugploegen

Transitie participatiesamenleving

van een passieve consument naar een actieve producent

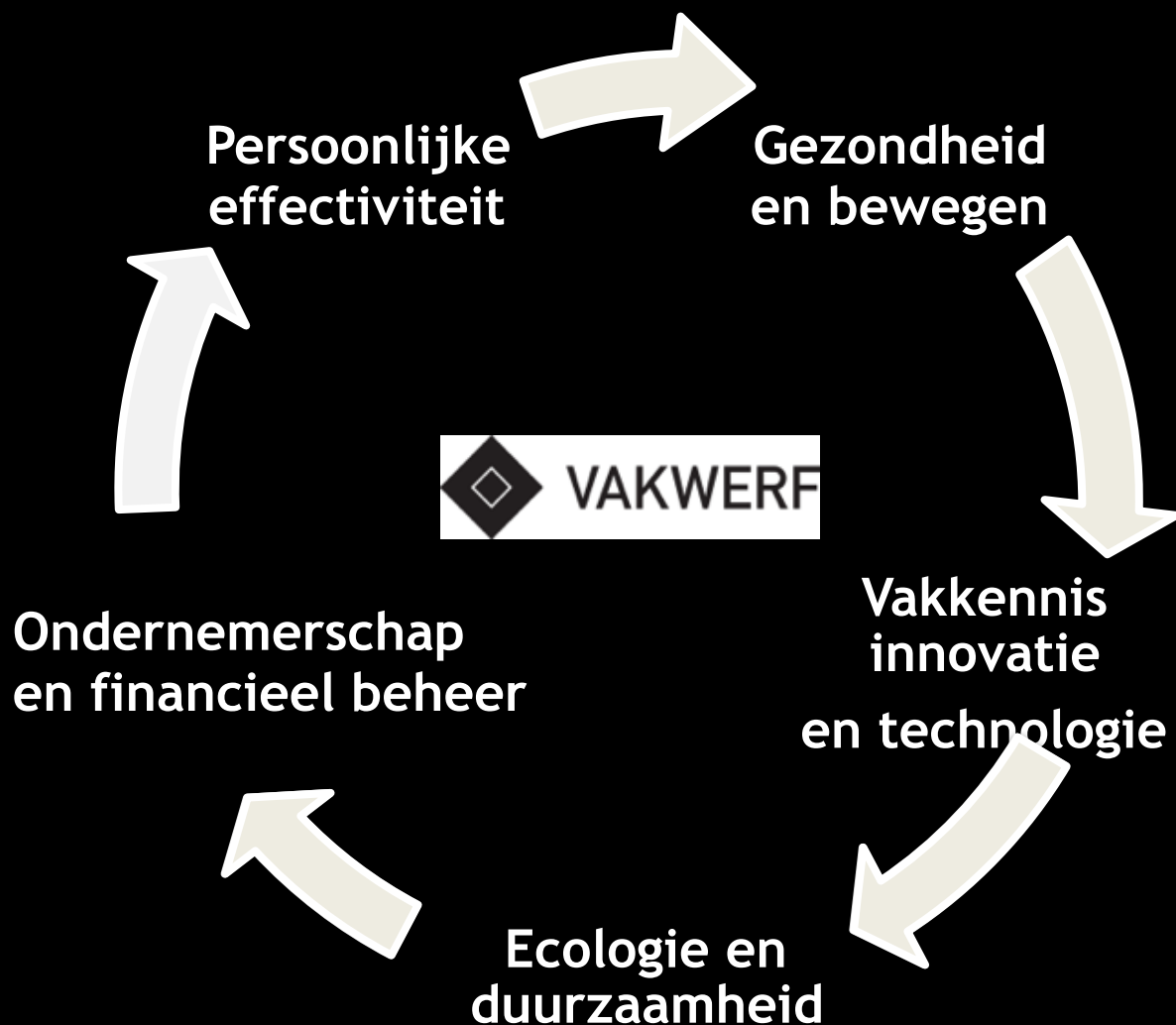

MBO: techniekcollege
Albeda/Zadkine

Duurzaam Vakmanschap

- Actieve houding
- Communiceren
- Samenwerken
- Presenteren
- Doorzettingsvermogen
- Creativiteit/probleem oplossen
- Mediawijsheid
- Ecowijsheid

Wat betekent dit voor het HBO/Pabo?

- terugkeer specialisaties
- denken vanuit relaties
- school is een knooppunt

4. Hamvraag

Wat voor mensen leiden we op
voor wat voor samenleving?

Doorlopende leerroutes spoorboekje voor studenten

